

พุทธวิธีบริหารสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน*

อารณรัตน์ เลิศไผ่รอด

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน เฉลิมพระเกียรติฯ

e-mail: g_nueng2552@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอปัญหาและผลกระทบ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพราะประชาคมอาเซียนได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของสังคมไทย มีบทบาททั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สำหรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เผชิญปัญหาสำคัญในด้านโครงสร้าง การพัฒนาส่งเสริมในด้านเศรษฐกิจ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านภาษา วัฒนธรรม และจารีตประเพณี แนวทางในการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย การปรับเปลี่ยนโครงสร้างที่เน้นการบริหารแบบกระจายอำนาจ การกำหนดนโยบายเศรษฐกิจให้มีความเข้มแข็ง การเฝ้าระวังการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการประสานความร่วมมือกับส่วนราชการและเอกชน ในการปรับบริบทภารกิจ การพัฒนาทักษะทางด้านภาษาของบุคลากร และการส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน ตลอดจนการเรียนรู้และการทำความเข้าใจในวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับการเป็นประชาคมอาเซียน นอกเหนือจากการบริหารตามแนวคิดตะวันตกแล้ว ยังสามารถนำมาปรับใช้ให้เข้ากับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ดังเช่น สัปปุริสธรรม 7 การบูรณาการในการบริหารงานจึงควรต้องมีความสมดุลกัน ทั้งด้านความรู้และความสามารถ อันจะเป็นส่วนส่งเสริมกระบวนการบริหาร ความยืดหยุ่นของผู้บริหาร การใช้เหตุผล การรู้จักประมาณตน การรอจังหวะเวลา การรู้จักภูมิหลังของสังคมชุมชน รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ ขณะเดียวกัน ก็เป็นเครื่องควบคุมยึดเหนี่ยวจิตใจ ไม่ให้บุคคลใช้ความรู้ความสามารถไปในทางที่ผิด ไม่ให้เกิดผลเสียต่อตนเองและองค์กร ตลอดจนสังคม จึงกล่าวได้ว่า เหล่านี้คือ การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพโดยพุทธวิธีการบริหาร

คำสำคัญ : พุทธวิธีบริหาร, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ปรับตัว, ประชาคมอาเซียน

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Buddha's Administration Method for Local Administrative Organizations to Adapt to ASEAN community

Apornrat Lertphairod

Nakorn Nan Sangha Vilege Mahachulalongkornrajavidyalaya University

e-mail: g_nueng2552@hotmail.com

ABSTRACT

The purpose of this research is to present problems and impact on local administration organizations in adaptation to ASEAN community. ASEAN community turns to be a part of way of life of Thailand in economics, social and culture. For the next step to be a part of ASEAN community, the local administrative community has important problems in structure of organization, economics development, natural resources and environment management, languages and cultures management. Guideline for local administrative organizations to adapt to ASEAN community consists of to change structure in administration to decentralized style, to set strong economics policy, to monitor environment and natural resources destruction, to cooperate with governmental and private sections to adapt task, to develop language skill of personnel, to promote ASEAN identity including to learn and to understand different cultures in neighbor countries. In addition to administration in western style, the Buddha's method, for example the 7 virtues of a gentleman can be applied. The integration in administration should balance between knowledge and skill to support administration system. It is necessary to have flexibility of the leader, knowing the consequence, knowing how to be temperate, knowing the proper time, knowing the society, knowing the difference of individuals including good attitude towards responsibilities. Moreover, the Dharma is to prevent people from doing the wrong way to organizations and society. It is possible to say that these are the effective way of administration by the Buddha's administrative method.

Keywords : Buddha's administration method; local administrative organization; ASEAN community

บทนำ

การปกครองท้องถิ่น เป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) ที่รัฐบาลให้อำนาจแก่การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้หลักการกระจายอำนาจ (decentralization) ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เอาธุระกับกิจการสาธารณะในท้องถิ่นของตนอย่างมีอิสระ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยที่รัฐทำหน้าที่เป็นผู้กำกับควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมาย เนื่องจากการกระจายอำนาจเป็นวิธีการและเป้าหมาย เพื่อสร้างพลังท้องถิ่นให้เข้มแข็ง ในการคิด วางแผน ตัดสินใจ ติดตาม ตรวจสอบ ด้วยกระบวนการของประชาชนในท้องถิ่น

ปัจจุบันเป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีความซับซ้อน กระแสการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่บุคคลหรือองค์กรต้องเผชิญ เนื่องจากปัจจัยที่เกิดจากการก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นพลังขับเคลื่อนสังคม และความซับซ้อนของระบบเศรษฐกิจ ที่ส่งผลกระทบกับการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไป และในปัจจุบันยังถือว่า “ประชาคมอาเซียน (Association of South East Asian Nations : ASEAN)” ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของสังคมไทย มีบทบาทในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยที่หน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ได้ให้ความสำคัญกับการปรับตัวอย่างแข่งขัน โดยกำหนดนโยบายการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการพัฒนาและสร้างความมั่นคงให้แก่ประชาชน ชุมชน และพื้นที่ทุกมิติของอาเซียน การก้าวไปสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนนั้น เป็นทั้งโอกาสและความท้าทายที่จะทำให้เป้าหมายการเป็นประชาคมอาเซียนเข้าสู่ธรรมมากขึ้น อันจะเอื้อต่อการเคลื่อนย้ายสินค้าบริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และมีการเคลื่อนย้ายเงินทุนได้อย่างเสรีมากขึ้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีปัญหาในเรื่องของโครงสร้าง ซึ่งเป็นระบบเก่าที่รวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ศูนย์กลางจากบนลงมาสู่ข้างล่าง เป็นสังคมศักดินา มีวัฒนธรรมอำนาจเชิงอุปถัมภ์ การพัฒนาส่งเสริมในด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือนโยบายจากส่วนกลางที่ต้องการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ยังไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ท้องถิ่นประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น ประชาชนในท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจในศักยภาพของทรัพยากรภายในท้องถิ่นตัวเอง และไม่สามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนในด้านเทคโนโลยี เพื่อลดต้นทุนในการผลิต การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่มีการกำหนดแผน

และมาตรการป้องกัน และบรรเทาวิกฤตทางด้านสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน และขาดการชักจูงทำความเข้าใจ ในแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านภาษา วัฒนธรรม และจารีตประเพณี ขาดการประสานความร่วมมือกับส่วนราชการและเอกชน ในการพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ และภาษาในอาเซียน และไม่มี การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และทำความเข้าใจวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนอย่างต่อเนื่อง

เป้าประสงค์ของการเตรียมความพร้อมเพื่อปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น คือ การตระหนักรู้ การตื่นตัว และการปรับตัวในบทบาทหน้าที่ที่จะให้กับประชาชน ชุมชน พื้นที่ให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพ ภายใต้บริบททุกมิติของประชาคมอาเซียน ซึ่งปัจจุบันต้องยอมรับว่า ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ อาจจะเห็นว่าเรื่องประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้หลายพื้นที่ยังไม่ตื่นตัว และขาดการเตรียมความพร้อมในการปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องปรับตัวในด้านโครงสร้างที่เป็นอุปสรรคต่อการค้า การลงทุน ด้านการพัฒนาส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการด้านภาษา วัฒนธรรม และจารีตประเพณี และจำเป็นต้องเร่งรัดสร้างแนวคิดและกระบวนการร่วมกัน สร้างแนวร่วมทางเศรษฐกิจร่วมกับประเทศสมาชิก ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจในตัวตนของกันและกัน และเสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มั่นคง อันจะนำไปสู่การแข่งขันในระดับภูมิภาคต่อไป

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) คือ การรวมตัวของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้ง 10 ประเทศให้เป็นชุมชนที่มีความแข็งแกร่ง สามารถสร้างโอกาสและรับมือกับสิ่งท้าทาย ทั้งด้านการเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจ และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยสมาชิกในชุมชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี สามารถประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น และสมาชิกในชุมชนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (ประภัศร์ เทพชาตรี, 2554) ซึ่งประชาคมอาเซียน ประกอบด้วยเสาหลัก 3 เสา ได้แก่

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community-ASC) มุ่งให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีระบบแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งระหว่างกัน เช่น การเคารพในเอกราชและอธิปไตยของกันและกัน หลักการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกิจการภายในของ

ประเทศอื่น การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี การไม่ขู่หรือใช้กำลังในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง รวมทั้งความร่วมมือต่อต้านการก่อการร้าย และภัยคุกคามความมั่นคงในรูปแบบใหม่ ๆ เช่น ภัยพิบัติทางธรรมชาติและปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจ ที่เรียกว่า ตลาดร่วมอาเซียน โดยมีองค์ประกอบคือ การไหลเวียนอย่างเสรีของสินค้าบริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และสำหรับการเปิดเสรีทางการค้า นั้น จะเน้นการลดภาษีลงให้เหลือ 0 เปอร์เซนต์ และการขจัดอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษี เกิดการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ และการอำนวยความสะดวกในการติดต่อค้าขายระหว่างกัน อันจะทำให้ภูมิภาคมีความเจริญ มั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ ได้เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชนในประเทศอาเซียน

3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community – ASCC) สำหรับการเป็นประชาสังคมและวัฒนธรรม มีเป้าหมายหลักที่จะทำให้เกิดประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และมีสังคมที่รับผิดชอบ เพื่อก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและก่อให้เกิดเอกภาพ โดยเสริมสร้างอัตลักษณ์ร่วมกัน และทำให้เกิดเป็นสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ซึ่งจะทำให้คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่และสวัสดิการของประชาชนดีขึ้น โดยให้ความสำคัญกับ 5 เรื่อง ดังนี้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สวัสดิการสังคม สิทธิมนุษยชน สิ่งแวดล้อม และการสร้างอัตลักษณ์อาเซียน การร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จากประเด็นดังกล่าว ประเทศไทยจะต้องปรับตัว เพื่อการเป็นประชาคมอาเซียนในการเป็นผู้นำในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งหน่วยงานองค์กรภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การก้าวไปสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนนั้น เป็นทั้งโอกาสและความท้าทายที่จะทำให้เป้าหมายการเป็นประชาคมอาเซียนเข้าสู่ธรรมมากขึ้น อันจะเอื้อต่อการเคลื่อนย้ายสินค้าบริการ การลงทุน แรงงานฝีมือได้อย่างเสรี และมีการเคลื่อนย้ายเงินทุนได้อย่างเสรีมากขึ้น รวมทั้งให้ประชาคมอาเซียนเป็นภูมิภาคที่จะดึงดูด นักลงทุน พร้อมทั้งให้อาเซียนมีความพร้อมในการที่จะบูรณาการระบบเศรษฐกิจ ของตัวเองเข้ากับเศรษฐกิจโลกได้อย่างสมบูรณ์ แต่ถึงแม้ว่า การเข้ามาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะมีผลดีมากเพียงไร แต่ก็มีผลกระทบอย่างเป็นรูปธรรมต่อประเทศสมาชิกมากที่สุดด้วยเช่นกัน โดยในส่วนของประเทศไทยที่จะได้รับผลกระทบมากเป็นอันดับต้น ๆ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่จะได้รับผลกระทบ เพราะว่า ตามหลักความเป็นจริงการปกครองท้องถิ่น คือ “การปกครองตนเองของประชาชน” ความหมายที่สำคัญ

คือ “ประชาชนมีอำนาจสูงสุดในการบริหารปกครองท้องถิ่นของตนเอง และประชาชนจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรธรรมชาติ และผลผลิตของพวกเขาเอง” แต่สังคมไทยมิได้เป็นเช่นนั้น กล่าวคือ ประชาชนไม่ได้ปกครองตนเอง มีคนบางกลุ่มใช้อำนาจปกครองประชาชน และใช้ผลประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรธรรมชาติไปเป็นของพวกเขา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ จะมีผลกระทบอย่างมากต่อการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปัญหาที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ศุภสวัสดิ์ ชีवाल, 2555) มีดังนี้

ปัญหาด้านโครงสร้าง ลักษณะและสภาพของสังคมไทยมีพื้นฐานมาจากสังคมศักดินา มีวัฒนธรรมอำนาจเชิงอุปถัมภ์ กำหนดให้ฐานะของผู้คนไม่เสมอภาคเท่าเทียมกัน อยู่อย่างเอกเทศ ไม่สามัคคีกัน และเมื่อมีการรับอิทธิพลของทุนนิยม กลับยิ่งมาทำให้ระบบโครงสร้างและระบบเศรษฐกิจไปรวมศูนย์กลางอยู่ที่ตัวเมือง และไม่เป็นธรรมมากขึ้น ทรัพยากรและการจัดสรรผลผลิตตกอยู่กับผู้มีอำนาจ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำมากขึ้น และปัจจัยที่สำคัญ คือ การรวมศูนย์อำนาจทางการเมืองและการปกครองเป็นระบบพรรคการเมืองและระบบเลือกตั้ง ในขณะที่ภาคประชาชนและชนชั้นกลางยังอ่อนแอ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีบทบาทในอำนาจรัฐกลายเป็นนักธุรกิจการเมืองและผสมร่วมมือกับกลุ่มอำมาตยาธิปไตย และกลุ่มอำนาจอิทธิพลท้องถิ่นที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เข้ามาครอบครองอำนาจของสังคมไทยทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น ความหวังของประชาชน ที่ต้องการจะเห็นประเทศไทยได้เจริญก้าวหน้า โดยการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น ก็ไม่มีเสถียรภาพ เพราะพรรคการเมืองและนักธุรกิจการเมืองได้ใช้อำนาจรัฐ ในการแปรเจตนารมณ์ของประชาชนที่หวังจะให้มีการปกครองท้องถิ่นของประชาชนเป็นของตนเองแทนโดยไม่ได้คิดถึงผลประโยชน์ของชุมชนและประเทศชาติเป็นที่ตั้งแม้แต่น้อย

แนวทางการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านโครงสร้าง

ผลกระทบที่เกิดขึ้น เกิดจากปัญหาโครงสร้างและระบบเก่า ที่รวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ศูนย์กลางจากบนมาสู่ข้างล่าง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างและระบบใหม่ โดยการกระจายอำนาจมาสู่ชุมชน ให้ชุมชนผู้เป็นเจ้าของได้มีสิทธิและอำนาจอย่างชอบธรรมในการปกครองตนเอง สร้างความเข้มแข็งให้กับการเมืองภาคประชาชน ลดบทบาทและอำนาจของรัฐ โดยเฉพาะพรรคการเมือง ทุนผูกขาด ข้าราชการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้โครงสร้าง ในการกระจายอำนาจสู่ชุมชนอ่อนแอลง ลดบทบาทและอิทธิพลของทุนและองค์กรข้ามชาติ เพราะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ในการสนับสนุนและส่งเสริมอำนาจรัฐให้เข้มแข็งเพราะมีผลประโยชน์ร่วมกัน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีบทบาทในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยพัฒนาโครงข่ายคมนาคมให้เป็นระบบและสะดวกต่อการขนส่ง ไม่ว่าจะเป็นการคมนาคมทางถนน ทางราง ทางน้ำและทางอากาศ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการขยายฐานการผลิต อาทิ ไฟฟ้า ประปา อินเทอร์เน็ต ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจต้องประสานความร่วมมือกับส่วนราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาการพัฒนาส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ นโยบายต่าง ๆ ของส่วนกลางที่ต้องการการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทำให้ท้องถิ่นยังประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น ประชาชนในพื้นที่ขาดความรู้ความเข้าใจ ในศักยภาพของทรัพยากรภายในท้องถิ่นตัวเอง และไม่สามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม การขาดการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชนในด้านเทคโนโลยี เพื่อลดต้นทุนการผลิต การขาดการจัดการที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนา ที่เป็นระบบด้านการท่องเที่ยว การขาดความร่วมมืออย่างจริงจังของผู้ประกอบการ และบุคลากรภาคธุรกิจ

แนวทางการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการพัฒนาส่งเสริมเศรษฐกิจ

จากผลกระทบที่เกิดขึ้น จำเป็นต้องเน้นการพัฒนาส่งเสริมเศรษฐกิจ วางรากฐานนโยบายของเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ให้มีความเข้มแข็ง เช่น ด้านเกษตรกรรม สนับสนุนให้มีการพัฒนาการเกษตรตามแนวทางทฤษฎีใหม่ เป็นทางเลือกสำคัญสำหรับเกษตรกรรายย่อย ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น ให้ได้รับการมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค เป็นต้น ทั้งนี้การพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ ในทุกด้านต้องให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ร่วมมือและผนึกกำลังร่วมกัน เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีบทบาทในการพัฒนาส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ ด้วยการดูแลและช่วยเหลือกลุ่มผู้ผลิตในพื้นที่ โดยอาจจะต้องมีนโยบายในการส่งเสริมอาชีพ ทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริม เปิดรับวิสัยทัศน์ในกระบวนการผลิตแบบใหม่ เพื่อยกระดับกระบวนการผลิตให้เป็นมาตรฐานเท่าเทียมกับระดับสากล ดูแลช่วยเหลือธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในท้องถิ่น รวมถึงวิสาหกิจชุมชนและทบทวนนโยบายและบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมการลงทุนภายในท้องถิ่น

ปัญหาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะยิ่งทำให้ปัญหาของประเทศไทย เช่น ความไม่เพียงพอของปัจจัยการผลิต ทั้งที่ดิน และทรัพยากรน้ำ รวมทั้งปัญหามลพิษในพื้นที่เมืองและเขตอุตสาหกรรมทวีความรุนแรงขึ้น

การเตรียมความพร้อม ในด้านการจัดการ เพื่อป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในประเทศ มีความยั่งยืนต่อไปในอนาคต จึงเป็นสิ่งที่จะต้องอย่างมาก ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการพัฒนาความสามารถ ในการรับมือต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

แนวทางการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบที่เกิดขึ้น จำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ โดยการปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงาน พัฒนาประสิทธิภาพ การดำเนินงาน กำหนดนโยบายและมาตรการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม ร่วมกันรับผิดชอบ ในการแก้ไขปัญหา การตัดสินใจ และปรับปรุง สร้างเสริมสภาวะแวดล้อม ให้กลับคืนมาสู่สภาพอันจะเอื้อต่อการมีชีวิตรอยู่อย่างมีความสุขของ ตนเอง และเพื่อนมนุษย์ ตลอดจน ส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม คำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัว สร้างโอกาสในการเข้าถึงและแบ่งปันผล ประโยชน์ อันเกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม เพื่อสร้างความ เป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความมั่นคงทางด้านอาหาร สุขอนามัย สนับสนุนวิถีชีวิตชุมชน และ การพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีบทบาทในการเฝ้าระวังการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม มีการกำหนดแผนและมาตรการป้องกันและบรรเทาวิกฤติทางด้านสิ่งแวดล้อม มีการชักจูงทำความเข้าใจในแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นระบบ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ถึงแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งทบทวนขอบเขตอำนาจ หน้าที่ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาการจัดการด้านภาษา วัฒนธรรม และจารีตประเพณี

ผลกระทบอย่างเป็นรูปธรรมต่อท้องถิ่นไทยอีกประการหนึ่ง คือ ภาษา วัฒนธรรม และ จารีตประเพณี ที่จะต้องปรับตัวทั้งในส่วนของการประสานความร่วมมือกับส่วนราชการและ เอกชน ในการพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษ และภาษาในอาเซียน การปรับปรุงโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบางพื้นที่ เช่น ในพื้นที่จังหวัดชายแดน หรือจังหวัดที่มีแรงงานต่างชาติ เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือกับ การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

แนวทางการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการด้านภาษา วัฒนธรรม และจารีตประเพณี

ผลกระทบที่เกิดขึ้น จำเป็นต้องมีการปรับตัวในด้านภาษา วัฒนธรรม และจารีตประเพณี ที่สามารถเป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อการเคลื่อนย้ายของประชาชน การเตรียมความพร้อม ด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเน้นภาษาที่ใช้สื่อสารและการทำงาน คือ ภาษา อังกฤษ และภาษาในอาเซียน การเตรียมเรื่องภาษาอังกฤษให้มีทักษะวิชาชีพ ในกลุ่มประเทศที่ได้มาตรฐานวิชาชีพอาเซียน มุ่งสร้างความตระหนักรู้ของคนไทยในการจัดการศึกษา เพื่อสร้าง คนไทยให้เป็นคนของประชาคมอาเซียน พัฒนาสมรรถนะให้พร้อมจะอยู่ร่วมกัน และส่งเสริม ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา โดยให้มีการร่วมมือกัน ใน 3 ด้าน คือ ด้านพัฒนา คุณภาพการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการและ จัดการศึกษา การขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องจัดทำข้อมูลที่เป็นสำหรับแรงงานต่างชาติเป็น ภาษาอังกฤษ หรือภาษาอาเซียนอื่น ๆ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และทำความเข้าใจวัฒนธรรม ของประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนตามความจำเป็น ตลอดจนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่อง ประเทศเพื่อนบ้าน

พุทธวิธีบริหารสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การบริหาร คือ กระบวนการจัดองค์การและการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ผู้บริหารต้องคำนึงถึงองค์ประกอบรอบด้าน และพิจารณาถึง ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจในการทำงาน เพราะการบริหารนั้นเป็นทั้งศาสตร์และ ศิลป์ การบริหารสามารถเรียนรู้และฝึกฝนเพิ่มเติมได้ แต่ในขณะเดียวกันการบริหารงานก็ต้อง ใช้ความรู้อันเป็นระบบที่เชื่อถือได้ ร่วมกับการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุผล ซึ่งสอดคล้องกับ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2549) ที่ได้ให้ความหมายของการ บริหารไว้ว่า ศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น (Getting things done though other people)” การบริหารในพระพุทธศาสนา เริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมในสมัยที่พุทธเจ้า ทรงแสดงปฐมเทศนา คือธรรมจักรกัปปวัตตนสูตร โปรดพระปัญจวัคคีย์ ทำให้เกิดพระสงฆ์ รูปแรกขึ้นในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์ วิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ซึ่งดำรงสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน เป็นข้อมูลให้เราได้ศึกษาเรื่อง พุทธวิธีบริหาร นอกจากนี้ ยังมีพุทธพจน์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกระจายอยู่ในพระไตรปิฎก การศึกษาพุทธพจน์เหล่านั้น ก็จะทำให้ทราบถึง พุทธวิธีการบริหาร การศึกษาพุทธวิธีบริหาร

ในครั้งนี ขอใช้หน้าที่ของนักบริหารเป็นกรอบในการพิจารณา หน้าที่ (Function) ของนักบริหาร มีอยู่ 5 ประการ ตามคำย่อในภาษาอังกฤษ ว่า POSDC ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้สำเร็จ ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร
2. การจัดองค์กร (Organizing) เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิก และสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำและกระจายอำนาจ
3. งานบุคลากร (Staffing) เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนาบุคลากรและการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน
4. การอำนวยการ (Directing) เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินงานตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และต้องมีภาวะผู้นำ
5. การกำกับดูแล (Controlling) เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กร รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

เพื่อให้เห็นหลักพุทธวิธีบริหารในประเด็นที่เกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์กร การบริหารงานบุคคล การอำนวยการ และการกำกับดูแล อย่างชัดเจน จึงอธิบายขยายความได้ดังนี้

1. พุทธวิธีในการวางแผน

พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า ผู้บริหารต้องมีจักขูมา แปลว่า มีสายตาที่ยาวไกล คือมองการณ์ไกล (อง. ติก.20/459/146) วิสัยทัศน์ช่วยให้ผู้บริหารสามารถวาดภาพจุดหมายปลายทางได้ชัดเจน และใช้สื่อสารให้สมาชิกภายในองค์กรยอมรับ และดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางนั้น พระพุทธเจ้าทรงกำหนดจุดหมายปลายทางในพระพุทธศาสนาไว้ว่า การประพฤติปฏิบัติธรรมทุกอย่างมีเป้าหมายสูงสุดที่จุดเดียวคือวิมุตติ (ความหลุด พ้นทุกข์) ดังพุทธพจน์ที่ว่า “เปรียบเหมือนมหาสมุทร มีรสเดียว คือรสเค็ม ฉันทิธ ธรรมวินัยนี้ ก็มีรสเดียว คือวิมุตติรส ฉันทัน” (วิ.จุล. 7/462/291)

พระพุทธเจ้าทรงวางแผนกลยุทธ์ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยทรงส่งภิกษุสาวก ผู้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ จำนวน 61 องค์ ไปประกาศพระพุทธศาสนายังทิศต่าง ๆ เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนเป็นอันมาก เพื่ออนุเคราะห์แก่ชาวโลก เพื่อประโยชน์แก่อกุลและความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย แต่อย่าไปทางเดียวกันสองรูป แม้เราเองก็จะไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคมเพื่อแสดงธรรม” (วิ.มหา.1/32/39)

วิเคราะห์พุทธวิธีบริหารในการวางแผน ในกรณีนี้ ดังนี้ เนื่องจากพระสงฆ์มีจำนวนจำกัด พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญชาให้แต่ละรูปไปตามลำพังคนเดียว ส่วนพระองค์เองทรงเลือกไปประกาศ

ธรรมแก่เจ้าลัทธิในแคว้นมคธ คือ ขลุกลสามพี่น้อง ที่ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม ทรงใช้เวลา 2 เดือนปราบพยศขลุกลสามพี่น้องและบริวาร จนทำให้พวกเขาหันมาบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา จากนั้น ได้เสด็จไปแสดงธรรมโปรดพระเจ้าพิมพิสาร ผู้เป็นพระราชอาแห่งแคว้นมคธการที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดอุรุเวลกัสสปให้เลื่อมใสก่อน ก็จะทำให้พระพุทธศาสนาสามารถประดิษฐานในเมืองราชคฤห์ได้สะดวกรวดเร็วและง่ายขึ้น เพราะเมื่อ อุรุเวลกัสสปให้ความเคารพ เลื่อมใส นับถือพระองค์แล้ว เหล่าศิษยานุศิษย์ของอุรุเวลกัสสป ซึ่งรวมถึง พระเจ้าพิมพิสาร ก็ย่อมที่จะมานับถือพระองค์ตามอุรุเวลกัสสปอย่างแน่นอน ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้พระพุทธศาสนา สามารถที่จะเผยแผ่ยังเมืองราชคฤห์ได้โดยง่าย และยังทำให้การประกาศพระพุทธศาสนาของพระพุทธองค์ทำได้ง่ายขึ้น และรวดเร็วไปทั่วแผ่นดิน จะเห็นได้ว่าในการวางแผนเพื่อบริหารคณะสงฆ์ของพระพุทธเจ้านั้น มีการใช้วิสัยทัศน์กำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ และพันธกิจ ขององค์กรคณะสงฆ์ไว้อย่างชัดเจน องค์กรพระพุทธศาสนาจึงเจริญเติบโตขึ้นมาได้ เพราะผลจากวิสัยทัศน์ของพระพุทธเจ้า

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีหน้าที่ให้ความคุ้มครอง ดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนให้ชุมชนในท้องถิ่น อยู่รอด อยู่ได้ และอยู่ดี ภายใต้กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงนั้น จำเป็นต้องมีการปรับตัวในเรื่องของการวางแผน (Planning) การวางแผนถือว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุด และเป็นสิ่งแรกที่นักบริหารต้องกระทำก่อนการบริหารอื่นใด เปรียบเสมือนการจัดทำพิมพ์เขียว หรือแผนที่นำทางองค์กรและบุคคลภายในองค์กรให้ปฏิบัติตาม วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และนโยบาย ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดของการวางแผน เพราะเป็นการกำหนดการทำงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคตว่า จะทำอะไร จะทำอย่างไร จะทำเมื่อไร ใครเป็นผู้ทำ จะใช้งบประมาณเท่าไร เป็นต้น

2. พุทธวิธีในการจัดองค์กร

การรับสมาชิกใหม่ที่เขาบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา จะมีการกำหนดให้สมาชิกทุกคนเริ่มต้นจากศูนย์ นั่นคือ ไม่มีการอนุญาตให้มาชาติชั้นวรรณะ หรือตำแหน่งหน้าที่ในเพศฆราวาสเข้ามา ในองค์กรคณะสงฆ์ ดังพุทธพจน์ที่ว่า “เปรียบเหมือนแม่น้ำใหญ่บางสายคือ แม่น้ำคงคา ยมุนา อจิรวดี สรภู มหิโกลถึงมหาสมุทรแล้ว ย่อมละนามและโคตรอันเดิมเสียถึงซึ่งอันนั้นว่า มหาสมุทรเหมือนกัน วรรณะ 4 เหล่านี้ คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร ก็เช่นเดียวกันคือ ออกจากเรือน บวชเป็นบรรพชิตในธรรมวินัย ที่ตลาดตประกาศแล้ว ย่อมละชื่อและตระกูลเดิมเสีย ถึงซึ่งอันนั้นว่าสมณะเชื้อสายศากยบุตรเหมือนกัน” (วิ.จุล.7/460/290)

วิเคราะห์พุทธวิธีบริหารในการจัดองค์กร ในกรณีนี้ ดังนี้ ทุกคนที่เข้ามาบวชในพระพุทธ

ศาสนาเป็นพระภิกษุเสมอเหมือนกันหมด การอยู่ร่วมกันของคนที่เหมาะด้วยกันนี้ อาจก่อให้เกิดปัญหาในการบังคับบัญชาภายในองค์กร เพราะเหตุที่ว่า เมื่อสมาชิกถือตัวว่า เค้าเท่ากับคนอื่น ก็จะไม่มีการเชื่อฟังใคร หรือยอมลงให้ใคร ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “การอยู่ร่วมกันของคนที่เหมาะกันน่าทุกข์มาให้” (ขุ.ธ.25/31/45) ถ้าเป็นเช่นนั้น การบังคับบัญชาภายในองค์กรก็ไม่ได้ พระพุทธเจ้า จึงทรงกำหนดให้พระภิกษุต้องเคารพกันตามลำดับพรรษา ผู้บวชทีหลังต้องแสดงความเคารพต่อผู้บวชก่อน เมื่อสาวกมีจำนวนมากขึ้น พระพุทธเจ้าทรงจัดองค์กร ในพระพุทธศาสนาออกเป็นพุทธบริษัท 4 คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ในส่วนของภิกษุบริษัท และภิกษุณีบริษัท พระพุทธเจ้าทรงมอบความเป็นใหญ่ให้แก่คณะสงฆ์ ดังจะเห็นได้จากการที่ทรงกระจายอำนาจให้คณะสงฆ์ดำเนินการอุปสมบท เมื่อมีกิจจาธิกรณ์ หรือกิจการที่จะต้องทำร่วมกัน คณะสงฆ์สามารถบริหารจัดการเอง หรือเมื่อมีกรณีความขัดแย้งเกิดขึ้นในคณะสงฆ์ พระพุทธเจ้าก็ทรงมอบอำนาจให้คณะสงฆ์เป็นผู้จัดการแก้ปัญหา

พระพุทธเจ้า ทรงดำรงตำแหน่งเป็นธรรมราชา คือผู้บริหารสูงสุดในองค์กรพระพุทธศาสนา ดังพุทธพจน์ที่ว่า “เราเป็นพระราชา นั่นคือ เป็นธรรมราชาผู้ยอดเยี่ยม” (ม.ม.13/609/554) พระพุทธองค์ทรงแต่งตั้งพระสาวกให้เป็นพระธรรมเสนาบดี มีฐานะเป็นรองประธานบริหาร อยู่ในลำดับถัดมาจากพระพุทธเจ้า และเป็นอัครสาวกฝ่ายขวา รับผิดชอบงานด้านวิชาการ พระมหาโมคคัลลานะ เป็นพระอัครสาวกฝ่ายซ้าย รับผิดชอบงานด้านบริหาร พระอานนท์ เป็นเลขานุการส่วนพระองค์ และทรงแต่งตั้งสาวกทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์เป็นเอตทัคคะ คือ ผู้ชำนาญการที่รับภาระงานด้านต่าง ๆ เช่น พระมหากัสสปะเป็นผู้ชำนาญด้านธุดงค์ พระปุลณเณรมันตานีบุตรเป็นผู้ชำนาญด้านการแสดงธรรม ภิกษุณีปัญจาวรา เป็นผู้ชำนาญด้านวินัย จิตตคหบดีเป็นผู้ชำนาญด้านการแสดงธรรม (อง.เอกก. 20/146/30) การแต่งตั้งเอตทัคคะนี้เป็นตัวอย่างของการกระจายอำนาจ และการใช้คนให้เหมาะกับงานในพระพุทธศาสนา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องตระหนักถึงการจัดองค์กร (Organizing) การจัดโครงสร้างองค์กรที่เกี่ยวกับเรื่องการกำหนดภารกิจหน้าที่ การแบ่งงานกันทำ และความรับผิดชอบ การจัดสายการบังคับบัญชา การกำหนดขนาดของการควบคุม การจัดตั้งหน่วยงานหลัก (Line) และการจัดตั้งหน่วยงานที่ปรึกษา (Staff) ปรับเปลี่ยนโครงสร้างและระบบใหม่ โดยการกระจายอำนาจมาสู่ชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้กับการเมืองภาคประชาชน ลดบทบาทและอำนาจของรัฐ เพราะการจัดองค์กร เพื่อการปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะเป็นสิ่งที่จะช่วยสนับสนุนความสำเร็จขององค์กร เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน ช่วยลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน ช่วยให้ผู้นปฏิบัติงานได้ทำงานตามความถนัด หรือตามความเหมาะสม

3. พุทธวิธีในการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในพระพุทธศาสนา เริ่มตั้งแต่การรับคนเข้ามาบวช ที่ต้องมีการกลั่นกรองโดยคณะสงฆ์ พระพุทธเจ้า ทรงมอบความยิ่งใหญ่ให้คณะสงฆ์ในการให้การอุปสมบทแก่กุลบุตรตามแบบ ญัตติจตุตถกรรม พระสงฆ์ผู้เป็นประธานในพิธีอุปสมบทเรียกว่า พระอุปัชฌาย์ การรับคนเข้ามาอุปสมบทต้องได้รับความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์จากคณะสงฆ์ ที่ประชุมพร้อมกันในอุโบสถที่ประกอบพิธีอุปสมบท

ระบบการศึกษาในพระพุทธศาสนา เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาบุคลากร トラบโดที่บุคลากรนั้น ยังไม่บรรลุป็นพระอรหันต์ เขาผู้นั้นต้องได้รับการศึกษาอบรมตลอดไป เรียกว่าเป็นเสขะ คือ ผู้ยังต้องศึกษา ต่อเมื่อสำเร็จการศึกษาเป็นพระอรหันต์แล้ว จึงเรียกว่า เป็นอเสขะ คือ ผู้ไม่ต้องศึกษา กระบวนการจัดการศึกษาในพระพุทธศาสนา ยึดหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นการฝึกอบรม (Training) ที่เน้นภาคปฏิบัติมากกว่าจะเป็นการเรียนการสอนในทางทฤษฎี (Teaching) เมื่อกล่าวในเชิงบริหารเราต้องยอมรับว่า พระพุทธศาสนา ให้ความสำคัญแก่การจัดการศึกษาอบรม เพื่อพัฒนาบุคลากรเป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ พระพุทธศาสนาจึงถือว่าเป็นศาสนาแห่งการศึกษา

วิเคราะห์พุทธวิธีบริหารในการบริหารงานบุคคล ในกรณีนี้ ดังนี้ การศึกษาอบรมในพระพุทธศาสนา ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังจะเห็นได้จากการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับพัฒนาการและวุฒิภาวะของผู้เรียน โดยที่พระพุทธเจ้าทรงเทียบความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียนของบุคคลเข้ากับบัวสี่เหล่า และทรงจำแนกประเภทของบุคคล ที่จะเข้ารับการศึกษอบรมไปตามจรีต 6 และที่สำคัญคือ พระพุทธเจ้า ทรงมุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ตมฺเหติ กิจจํ อาตปปี อุกขาตาโร ตถาคตา เธอทั้งหลายต้องทำความเพียรเพิกเลิสเอง พระตถาคตเจ้าเป็นแต่ผู้บอกทาง” (ขุ.ธ.25/30/51) การบริหารงานบุคคลในพระพุทธศาสนา มีระบบการให้รางวัลและการลงโทษ ซึ่งเทียบได้กับการใช้พระเดชพระคุณในสมัยปัจจุบัน คือ ใครทำดีก็ควรได้รับการยกย่อง ใครทำผิดก็ควรได้รับการลงโทษ ดังพระบาลีที่ว่า “นิคฺคณฺเห นิคฺคหาโร ปคฺคณฺเห ปคฺคหาโร ชมฺกนฺที่ควรชมฺ ยกฺยงฺกนฺที่ควรยกฺยงฺ” (ขุ.ชา.27/2442/531)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องสรรหาคนเข้าทำงาน (Staffing) หน้าที่ที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนกำลังคน การสั่งการ การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การปฐมนิเทศ การฝึกอบรม การประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนขั้น ลดขั้น การโยกย้าย และการให้พ้นจากงาน เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องปรับตัวในด้านการพัฒนาศักยภาพของพนักงาน กล่าวคือ ทักษะด้านภาษา โดยเฉพาะภาษา

อังกฤษ เพื่อให้ทัดเทียมกับคู่แข่งที่มีศักยภาพอยู่แล้ว ด้านกระบวนการทำงาน จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุง ด้านวัฒนธรรม ที่ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเชื้อชาติ ศาสนา ความคิด ความเชื่อที่ต่างกัน และประการสุดท้ายคือ การรักษาคนให้อยู่กับองค์กรได้นาน ๆ เพราะเมื่อองค์กรข้ามชาติเข้ามาในประเทศไทย การแก่งแย่งคนท้องถิ่นที่มีความสามารถสูงก็จะมีมากขึ้น

4. พุทธวิธีในการอำนวยการ

การอำนวยการ ให้เกิดการดำเนินงานในพระพุทธศาสนา ต้องอาศัยภาวะผู้นำเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพราะ ไม่มีระบบการใช้กำลังบังคับให้ปฏิบัติตามผู้นำ การที่สมาชิกจะทำตามคำสั่งของผู้บริหารหรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำในผู้บริหารเป็นสำคัญ อะไรคือความแตกต่างระหว่างผู้บริหารกับผู้นำ ผู้บริหาร คือ ผู้ที่พาให้คนอื่นทำงานตามที่ผู้บริหารต้องการ ผู้นำ คือ ผู้ที่ทำให้คนอื่นต้องการทำงานตามที่ผู้นำต้องการ ดังนั้น ผู้บริหารเชิงพุทธต้องมีภาวะผู้นำ คือ มีความสามารถในการจูงใจ ให้คนเกิดความต้องการอยากปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บริหาร บุคคลที่จะเป็นผู้บริหารต้องมีคุณสมบัติสำคัญ 2 ประการ คือ อุตตหิตสมบัติ หมายถึง ความเพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติส่วนตัวที่เหมาะสมกับการเป็นผู้นำ และ พรหิตสมบัติ หมายถึง ความมีน้ำใจในการปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมและองค์กรของตน

วิเคราะห์พุทธวิธีบริหารในการอำนวยการ ในกรณีนี้ ดังนี้ พระพุทธเจ้าทรงเพียบพร้อมด้วย อุตตหิตสมบัติ และพรหิตสมบัติ จึงสามารถใช้ภาวะผู้นำบริหารกิจการพระพุทธศาสนา ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีความสามารถในการจูงใจคนของพระพุทธเจ้า ตรงกับพระสมัญญานาว่า ตถาคต หมายถึง คนที่พูดอย่างไรแล้วทำอย่างนั้น (ที.ม.10/211/255) พระพุทธเจ้า ทรงมีภาวะผู้นำสูงมาก เพราะทรงสอนให้รู้ (ยถาวาที) ทำให้ดู (ตถาการี) และอยู่ให้เห็น (ยถาวาที ตถาการี) ยิ่งไปกว่านั้น การสั่งการแต่ละครั้งของพระพุทธเจ้าเป็นที่ยอมรับได้ง่าย เพราะไม่ทรงใช้วิธีเผด็จการ แต่ทรงใช้วิธีการแบบธรรมาธิปไตย ทรงยึดธรรม คือหลักการสร้างประโยชน์สุขเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องให้ความสำคัญต่อการสั่งการ (Directing) การที่ผู้บังคับบัญชา สั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามแผนงาน หรือตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะสั่งการด้วยวาจา หรือเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ อนึ่ง ในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในยุคของการเปลี่ยนแปลงนี้ ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ เป็นแบบอย่างที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีนโยบายอย่างไร ตามทำนโยบายนั้น ตามหน้าที่ความรับผิดชอบของตน

5. พุทธวิธีในการกำกับดูแล

การกำกับดูแล เป็นการควบคุมสมาชิกภายในองค์กร ให้ปฏิบัติหน้าที่ เพื่อบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ พระพุทธเจ้า ทรงให้ความสำคัญแก่การกำกับดูแลคณะสงฆ์เป็นอย่างยิ่ง ดังที่ทรงบัญญัติพระวินัย เพื่อให้พระสงฆ์ใช้เป็นมาตรฐาน ควบคุมความประพฤติให้เป็นแบบเดียวกัน เป็นเครื่องช่วยให้พระสงฆ์มีวินัย ในตนเอง และมีเกณฑ์ในการประเมินตนเอง เมื่อเห็นว่าตนทำผิดพลาดไปจากมาตรฐานความประพฤติ ที่ทรงบัญญัติไว้ และความผิดพลาดนั้นไม่ร้ายแรงถึงขนาดต้องถูกขับออกจากหมู่คณะ หรือขาดจากความเป็นภิกษุ พระสงฆ์แต่ละรูปจะสำราญความผิดพลาด ต่อเพื่อนพระสงฆ์ด้วยกัน พิจารณาเรียกว่า การแสดงอาบัติ ซึ่งลงท้ายด้วยคำมั่นสัญญาว่า จะไม่ทำผิดอย่างนั้นอีกต่อไป (น ปุเนว กิรตฺถามิ) ยิ่งไปกว่านั้น พระพุทธเจ้ายังได้ทรงบัญญัติให้พระภิกษุทำการปวารณาต่อคณะสงฆ์ ในวันออกพรรษา การปวารณาหมายถึง การอนุญาตให้ว่ากล่าวตักเตือนซึ่งกันและกันด้วยคำว่า “ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอปวารณาต่อสงฆ์ เพราะเห็นกัฏฐิ เพราะได้ยินกัฏฐิ เพราะสงสัยกัฏฐิ ขอท่านทั้งหลายจงอาศัยความกรุณาว่ากล่าวข้าพเจ้า เมื่อข้าพเจ้าเห็นว่าผิดพลาด ก็จักแก้ไขปรับปรุงตัวเอง” (วิ.มหา. 4/226/314)

วิเคราะห์พุทธวิธีบริหารในการกำกับดูแล ในกรณีนี้ ดังนี้ พระพุทธเจ้า ทรงกำหนดวิธีการในการกำกับดูแล เพื่อให้พระสงฆ์มีวินัยในตนเอง มีการประเมินตนเอง และมีการกระจายอำนาจให้คณะสงฆ์กำกับดูแลกันเอง ในกรณีที่เกิดข้อพิพาทขัดแย้ง ซึ่งเรียกว่า อภิกรณี อันเนื่องมาจากพระสงฆ์บางรูปไม่ยอมรับการกำกับดูแลนั้น จึงทรงบัญญัติวิธีระงับอภิกรณี ซึ่งเรียกว่า อภิกรณสมถะ 7 ประการ (วิ.มหา.2/479/571) สัมมุขวินัย คือ วิธีระงับข้อพิพาทด้วยการที่คณะสงฆ์ประชุมพร้อมกันพิจารณาข้อกล่าวหาของฝ่ายโจทก์ และคำแก้ต่างของฝ่ายจำเลย แล้วตัดสินโดยยึดหลักพระธรรมวินัย เภยยุยงิกา คือ วิธีระงับข้อพิพาท โดยให้ที่ประชุมสงฆ์ออกเสียงชี้ขาดฝ่ายที่ได้รับเสียงสนับสนุนข้างมากเป็นฝ่ายชนะ ตินวัตการกะ คือ วิธีระงับข้อพิพาทด้วยการประนีประนอมยอมความ โดยที่คู่กรณีตกลงเลิกกรากันไป ไม่ต้องมีการชำระสะสางให้มากเรื่องเหมือนเอาหน้ามากลบทับปัญหาไว้ เป็นต้น กระบวนการกำกับดูแลความประพฤติของพระสงฆ์ที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้นั้น เป็นหลักประกันความมั่นคง และความบริสุทธิ์ผุดผ่องของคณะสงฆ์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องยึดหลักการประสานงาน (Coordinating) กับหน่วยงานราชการและเอกชน เพื่อทำงานให้สอดคล้องกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น ซึ่งการประสานงานนั้น อาจทำได้โดยการจัดตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองงาน การจัดโครงสร้างองค์กรให้มีความชัดเจน การจัดทำบริการสาธารณะที่ไม่ขัดแย้งกับกฎหมาย

เมื่อเกิดข้อผิดพลาด ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น ผู้บริหารต้องแสดงความรับผิดชอบ เหมือนพระสงฆ์ที่ท่านแสดงอาบัติ หรือปวารณาตนที่ให้อีกกล่าวตักเตือนกันได้โดยไม่ถือโทษโกรธเคืองกัน โดยผู้บริหารนั้น จะต้องแก้ไข พัฒนา ปรับปรุงตนเอง ยึดหลักเสียข้งมาก ที่ก่อปรด้วยความถูกต้องดีงาม โดยทั่วไปแล้ว การกำกับดูแลหรือตรวจสอบการบริหารงาน ของหน่วยการปกครองท้องถิ่น เป็นการควบคุมหรือตรวจสอบโดยหน่วยงานของรัฐด้วยกันเอง และเป็นการตรวจสอบโดยประชาชนก็ตาม แต่ผู้บริหารนั้น ต้องมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

หลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อการปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงได้นั้น จะต้องเป็นองค์กรที่เ่งมีแผนรองรับกับสภาวะต่าง ๆ อย่างชัดเจน มีการวิเคราะห์สถานการณ์ที่สามารถส่งผลกระทบต่อการทำงาน จากรอบด้านทุกมุมมอง ทำให้สามารถปฏิบัติการกิจบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเวลา และคุณภาพของผลงาน เป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วน

การเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในด้านโครงสร้างที่เน้นการกระจายอำนาจให้กับชุมชน การพัฒนาส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ ต้องทบทวนบทบาทในการดูแลและช่วยเหลือกลุ่มผู้ผลิตในพื้นที่ และส่งเสริมทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้องเฝ้าระวังการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านภาษา วัฒนธรรม และจารีตประเพณี ควรพัฒนาเอกลักษณ์ ไทยสู่สากล โดยพัฒนาความร่วมมือ เผยแพร่ แลกเปลี่ยน และเชื่อมโยงด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมความร่วมมือด้านมรดกทางศิลปวัฒนธรรม ในกลุ่มประเทศอาเซียนและนานาชาติ เพื่อการแก้ไขปัญหาสำคัญที่กล่าวแล้วข้างต้น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารจึงควรนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546) ซึ่งเป็นหลักคุณสมบัติของคนดี หรือหลักธรรมของผู้นำ ดังจะอธิบายให้เห็นประเด็นเชื่อมโยงทั้ง 7 ประการ ดังนี้

1. ธีมมัญญตา (Knowing the Law, Knowing the Cause) ความเป็นผู้รู้จักเหตุ คือ รู้ความจริง รู้หลักการ รู้กฎเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรมได้ รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล และรู้จักหลักการที่จะทำให้เกิดผล รวมความว่า การบริหารจัดการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารจำเป็นต้องพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างถูกต้อง เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล รู้จักการวิเคราะห์ความจริงที่เกิดขึ้น ตามธรรมชาติว่า “สิ่งทั้งหลายเกิดขึ้น ตั้งอยู่ดับไปเป็นธรรมดา” โดยพิจารณาหลักการและเกณฑ์แห่งเหตุผลมาบริหารจัดการองค์กร

2. อุตัญญตา (Knowing the Meaning, Knowing the Purpose) ความเป็นผู้รู้จักผลหรือความมุ่งหมาย คือ รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่เกิดขึ้น โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องบริหารงานให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ และรู้ถึงประโยชน์ขององค์กรที่จะนำไปสู่ความมั่นคง และไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อองค์กร ในที่นี้ก็หมายถึงการมีแผนงานที่ดี การวางแผนทิวเคราะห์ผลกระทบด้านต่าง ๆ

3. อัตัญญตา (Knowing Oneself) ความเป็นผู้รู้จักตน คือ รู้จักเราว่าเรานั้น โดยฐานะ ภาวะ เพศ ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมเป็นอย่างไร และเท่าใด แล้วประพฤติให้เหมาะสม และรู้จักที่จะปรับปรุงต่อไป ในที่นี้หมายถึง รู้จักองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เราบริหาร เป็นอย่างที่ว่า มีจุดด้อย จุดแข็งอย่างไร มีขีดความสามารถอย่างไร และรู้จักการปรับปรุงองค์กรให้ทันต่อเหตุการณ์กระแสความเปลี่ยนแปลงของประชาคมอาเซียนที่มีผลกระทบ รวมทั้งการบริหาร ความแตกต่างที่จะทำให้องค์กรเป็นเลิศ มีประสิทธิภาพและมั่นคง

4. มัตตัญญตา (Moderation, Knowing how to be temperate) ความรู้จักประมาณ คือ ความพอดีในการจ่ายโคตรทรัพย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องพิจารณาให้รู้จักประมาณในความเพียงพอขององค์กร ขีดความสามารถขององค์กร ขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ ในองค์กร รวมทั้งการแข่งขันที่รอบคอบ บริหารการเงินให้สอดคล้องกับงบประมาณ และความต้องการของชุมชนในท้องถิ่น

5. กาลัญญตา (Knowing the Proper time) ความเป็นผู้รู้จักกาล คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาในการประกอบกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องบริหารจัดการในเรื่องเวลา มีความเข้าใจถึงระยะเวลาที่เหมาะสม การสร้างโอกาสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องพิจารณาถึงสถานการณ์ในเวลานั้น ๆ ว่า ควรจะดำเนินการอย่างไร อะไรควรเร่ง อะไรควรกระทำ หรือช่วงเวลาใดที่จะบริหารองค์กรให้ประสบผลสำเร็จมากที่สุด

6. ปริสัณญตา (Knowing the Assembly, Knowing the Society) ความเป็นผู้รู้จักชุมชน คือ รู้ரியที่จะประพฤติดต่อชุมชนนั้นว่า ควรจะดำเนินการอย่างไร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรต่าง ๆ ทั้งที่เป็นพันธมิตร และคู่แข่ง การสร้างสรรค์หรือการประสานงานกับชุมชน หรือกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็คือ เข้าถึง เข้าใจ และพัฒนา เป็นการบริหารจัดการที่สร้างความสัมพันธ์ด้วยเมตตา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อชุมชน หรือสาธารณะชน จะเป็นภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

7. บุคคลัญญตา (Knowing the individual, Knowing the different individuals) ความเป็นผู้รู้จักบุคคล คือ รู้จักความแตกต่างของบุคคลว่า โดยอหิยาศัย ความสามารถ และ

คุณธรรม ตลอดจนรู้ในความสามารถของบุคคล และใช้มอบงานที่เหมาะสม เปรียบเสมือนการพัฒนาและบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่จะต้องมีการพัฒนา และบริหารบุคคลในองค์กรให้มีความรู้ความสามารถ และภาคีต้ององค์กร มีความสามัคคี สร้างความเป็นธรรม และเสมอภาคให้แก่บุคลากรในองค์กร รวมถึงการทำงานเป็นหมู่คณะ การติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ด้วยความเป็นมิตรไมตรีต่อกัน ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีความยืดหยุ่น มีการปรับตัวให้เข้ากับบุคคล โอกาส ความการเปลี่ยนแปลงของประชาคมอาเซียน ที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน และความมั่นคงของประเทศโดยรวม

บทสรุป

การเตรียมความพร้อมเพื่อการปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นเรื่องใกล้ตัว ที่จะต้องตื่นตัว ตระหนักรู้ ปรับตัวในบทบาทหน้าที่ที่จะทำให้กับประชาชน ชุมชน พื้นที่ ให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพ ภายใต้บริบทของประชาคมอาเซียน เร่งรัดในการสร้างแนวคิดและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน สร้างแนวร่วมทางเศรษฐกิจร่วมกับประเทศสมาชิก ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจในตัวตนของกันและกัน และเสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มั่นคง อันจะนำไปสู่การแข่งขันในระดับภูมิภาค

ปัจจุบันเป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) มีการก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นพลังขับเคลื่อนสังคม ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานภายในองค์กร ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องยอมรับความเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผน (Plan Change) ในการปฏิบัติหน้าที่ ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ วางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) มุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เอาธุระกับกิจการสาธารณะในท้องถิ่นของตนอย่างมีอิสระ

ปัญหาสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแล้ว ประสบปัญหาการปรับตัว 4 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านโครงสร้าง ซึ่งเป็นโครงสร้างในระบบเก่าที่มีการรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ศูนย์กลาง เป็นสังคมศักดินา มีวัฒนธรรมอำนาจเชิงอุปถัมภ์ (2) การพัฒนาส่งเสริมในด้านเศรษฐกิจ นโยบายจากส่วนกลางที่ต้องการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ยังไม่มีประสิทธิภาพ (3) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่มีการกำหนดแผนและมาตรการป้องกัน และบรรเทาวิกฤตทางด้านสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน (4) การจัดการด้านภาษา วัฒนธรรม และจารีตประเพณี ขาดการประสานความร่วมมือกับส่วนราชการและเอกชน ในการพัฒนาความรู้ ความสามารถทางด้านภาษา

แนวทางในการปรับตัว ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในประชาคมอาเซียน ตามลักษณะความสำคัญของปัญหา มีแนวทางการปรับตัว คือ (1) ด้านโครงสร้าง มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและระบบใหม่โดยการกระจายอำนาจสู่ชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้กับการเมืองภาคประชาชน (2) ด้านการพัฒนาส่งเสริมในด้านเศรษฐกิจ วางรากฐานนโยบายของเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ให้มีความเข้มแข็ง (3) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการเฝ้าระวังการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการกำหนดแผนและมาตรการป้องกัน และบรรเทาวิกฤติทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน (4) การจัดการด้านภาษา วัฒนธรรม และจารีตประเพณี มีการประสานความร่วมมือกับส่วนราชการและเอกชน ในการพัฒนาทักษะทางด้านภาษา ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และทำความเข้าใจในวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านอาเซียน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเป็นองค์กรที่มีความเป็นเลิศ มีสมรรถนะสูง ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงจะต้องมีแผนรองรับกับสถานะต่าง ๆ อย่างชัดเจน ปฏิบัติภารกิจให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเวลา และคุณภาพของผลงาน ประยุกต์หลักพุทธวิธีบริหารของพระพุทธเจ้า ตามหน้าที่ของนักบริหาร ซึ่งตรงกับคำย่อในภาษาอังกฤษว่า POSDC กล่าวคือ การวางแผน การจัดองค์กร การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวก และการกำกับดูแล นอกจากหลักพุทธวิธีบริหารแล้ว หลักธรรมที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น ผู้บริหารควรยึดหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ได้แก่ (1) อัมมัญญตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ผู้บริหารพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างถูกต้อง เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร (2) อัตถัญญตา ความเป็นผู้รู้จักผล ผู้บริหารมีการกำหนดแผนงานที่ดี (3) อัตตัญญตา ความเป็นผู้รู้จักตน ผู้บริหารรู้เขา รู้เรา รู้จุดด้อย จุดแข็งขององค์กร (4) มัตตัญญตา ความรู้จักประมาณ ผู้บริหารรู้จักบริหารการเงินให้สอดคล้องกับงบประมาณ และความต้องการของชุมชนในท้องถิ่น (5) กาลัญญตา ความเป็นผู้รู้จักกาล ผู้บริหารบริหารจัดการในเรื่องเวลาได้เป็นอย่างดี มีความเข้าใจในการสร้างโอกาสตามระยะเวลาที่เหมาะสม (6) ปริสสัญญตา ความเป็นผู้รู้จักชุมชน ผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรต่าง ๆ ทั้งที่เป็นพันธมิตร และคู่แข่ง เพื่อการสร้างสรรค์ (7) ปุคคลัญญตา ความเป็นผู้รู้จักบุคคล ผู้บริหารต้องมีความยืดหยุ่น มีการปรับตัวให้เข้ากับบุคคล โอกาส

หวังได้โดยมั่นใจว่า ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ที่ได้นำเอาหลัก สัปปุริสธรรมทั้ง 7 ประการ มาบูรณาการเข้ากับการบริหารงาน การปฏิบัติตามภารกิจหน้าที่ของตน ด้วยวิธีการจัดให้มีการพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารงาน และประสิทธิภาพ

ในการดำเนินงานขององค์กร โดยวิธีการฝึกอบรม จัดกิจกรรมที่เสริมสร้าง และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ให้เป็นบุคคลที่มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อหน้าที่ความรับผิดชอบของตน จึงทำให้งานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น จึงถือว่าเป็นนัยยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพราะเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน และรู้จักบุคคล หลักธรรมนี้ ยึดหลักการอยู่ร่วมกัน และรู้เท่าทันโลกตามความเป็นจริง ทำให้ผู้นำยังประเมินสภาพแวดล้อมรอบด้าน ก่อนที่จะลงมือกระทำการสิ่งใด ส่งผลให้มีการปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์โลกปัจจุบันได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนศวร์ เจริญเมือง. (2553). *ทฤษฎีและแนวคิด : การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น (ภาคแรก)* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ประภัศรสรณ์ เทพชาตรี. (2555). *ประชาคมอาเซียน* พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมอธรรม.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). (2549). *พุทธวิธีบริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: บริษัทเอส. อาร์. พรินติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด.
- ลิขิต ชีระเวคิน. (2548). *การเมืองการปกครองไทย* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2548). *นวัตกรรมสร้างสรรค์ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2550). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ศุภสวัสดิ์ ชวัล. (2559). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับการปกครองท้องถิ่นไทย*. ค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2559, จาก <http://www.dla.go.th/upload/document>

Translated Thai References

- Choowong Chayaboot. (1996). *Thai Local Government*. Bangkok: Alumni Association of Political Science, Chulalongkorn University.
- Thanet Charoenmuang. (2010). *Theory and Concept: Local Government and Local Administration*. ((First Episode) 2nd Edition). Bangkok: Kobfire Printing Project.
- Prapatsorn Thepchatree. (2012). *ASEAN Economic Community*. (5th Edition). Bangkok: Sema Dhamma Publishing.
- Phra DHammakosajarn. (2006). *Buddhist Administration*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.
- Phra Brahmagunabhorn (Bhikkhu P.A. Payutto). (2003). *Buddhism Dhamma Tipitaka Dictionary*. (12th Edition). Bangkok: S.R. Printing Mass Product Co., Ltd.
- Likhit Teerawekhin. (2005). *Thai Politics and Government*. (7th Edition). Bangkok: Thammasat University Press.
- Weerasak Kuaphet. (2005). *Creative Innovation of Local Administration*. Bangkok: Thailand Research Fund.
- Public Relations Department of the Secretariat of the House of Representatives. (2005). *Constitution of the Kingdom of Thailand, BE 2007) 2550*. Bangkok: the Secretariat of the House of Representatives Press.
- Supasawut Chatchawan. (2016). *ASEAN Economic Community and Local Administration*. Retrieved March, 8 2016, from <http://www.dla.go.th/upload/document>.